

Ամեն օր կհրատարակի: — Հատը առ այժմ 20 փարայ է: — Մայրաքաղաքիս մէջ բաժանորդ ըլլալու համար 40 դր: պիտի վճարէ 100 թուոյ համար: Իսկ դաւառաց մէջ 45 դր: դարձեալ 100 թուոյ համար: Թղթատարութեան ծախքէ ազատ ըլլալով: — Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար:

ՔԱՂՈՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ

Այս թիւերքի լրագրէն կիմանալը թէ, Արեւելի մէջ բարձր Մհենպարբոսին ընելք կարգադրութիւններն են հետեւեալք:

Աղջոյն ընդհանուր կառավարութիւնը Բ. Գոնէն որոշուած մէկու մը պիտի յանձնուի:

Իւրեքերը առանձին հրամանատարութեան մը տակ պիտի գտնուին:

Բնդհանուր կառավարիչը մէկ տաճիկ է մէկ քրիստոնեայ խորհրդականներ (միւս թէշար) պիտի ունենայ:

Աղջին գաւառներու և քաղաքներու բաժնուելով, կառավարիչներ (միւս թէշար) և տեղապահներ (գայմագամ) պիտի գրուին, որոց հրամանին ներքէ գիւղապետներ (միւտիր) ալ պիտի գտնուին:

Եւս պաշտօնները անխտիր պիտի յանձնուին թէ՛ տաճկաց և թէ՛ քրիստոնէից:

Բնդհանուր կուսակալին, կառավարչաց և տեղապահաց հետ մէկ մէկ վարչական ժողովներ պիտի ըլլան:

Գանձային գործերը կուսակալութեան կեդրոնին մէջ տոմարակալի (տէֆթէրտար) մը, գաւառաց մէջ՝ հաշուէկալի (մուհասէպէճի) մը, իսկ քաղաքաց մէջ տեսչի (մալ

միւտիրի) մը պիտի յանձնուին:

Գաւառատանական գործոց համար, հասարակութենէն ընտրեալ անդամներէ խառն ժողովներ պիտի կազմուին կուսակալութեան կեդրոնին մէջ: Միայն տաճկաբնակ տեղերուն անդամները տաճիկ պիտի ըլլան: Իսկ միայն քրիստոնեայ բնակող տեղերուն անդամները քրիստոնեայ պիտի ըլլան: Իրաւանց, ոճրագործութեան և առուտուրի վերաբերեալ դատերը՝ եթէ պատահին տաճկաց և քրիստոնէից մէջ, խառն ժողովոց պիտի ներկայանան:

Առևտրական կեդրոնին մէջ, հասարակութենէն ընտրեալ ընդհանուր ժողով մը պիտի կազմուի: Տաճկաբնակ տեղերէն՝ երկու տաճիկ, քրիստոնեայ բնակող տեղերէն՝ երկու քրիստոնեայ, իսկ տաճիկ ու քրիստոնեայ խառն գտնուող տեղերէն մէկ տաճիկ ու մէկ քրիստոնեայ երեսփոխաններ պիտի առնուին: Եւս ժողովը տարին անգամ մը պիտի ժողովի կուսակալութեան կեդրոնատեղին: Իւր գործը պիտի ըլլայ խորհրդակցիլ կղզոյն վաճառականութեան, երկրագործութեան ու արհեստից յառաջադիմութեան միջոցներուն վրայ: Եւս կղզոյն մէջ դաստիարակութիւնը ընդհանրացունելու համար պէտք եղած միջոցները քննելով, պիտի ծանուցանէ կառավարութեան: Բնդհանուր ժողովոյ կողմանէ ծանուցեալ և Բ.

Ղառնէն վաւերացեալ բարեկարգութեանց
գործադրութեան համար կարևոր եղած
գումարը կ'ըլլայ մուսքէն պիտի յատկա-
նայ, և նոյն գումար ին գործածութիւնը
ընդհանուր ժողովոյն խնամոյ պիտի յանձ-
նուի :

Կրետացիք թէև ազատ պիտի ըլլան
տուրքէ : Բայց Բ. Ղառն այս խնդրոյն վա-
րայ տակաւին խորհրդակցելու վայր ըլլա-
լով, մինչև որ այս մասին համար որոշում
մ'ըլլայ, կրետացիք կայսերական կառա-
վարութեան ուրիշ հպատակաց պէս տուրք
պիտի վճարեն :

— Թագ (եմ) Ղազարի անուն տաճկե-
րէն լրագրոյն համար մատերս նոր կարգա-
դրութիւններ պիտի ըլլան : Ընունն ու հը-
րատարակութեան օրերը փոխուելէն զատ,
Եւրոպիոյ մէջ տեսնուածին պէս՝ յատուկ
համալսարանով լրատարներ պիտի որոշ-
ուին եղեր, Բ. Ղառն բոլոր յարկերը պը-
տանելու և բոլոր գործողութիւններն ու
լուրերը իմանալով յիշեալ լրագրոյն հա-
ղորդելու համար : Հետեալաբար՝ քիչ օրէն
Տաճկաստանի մէջ ալ պաշտօնական Սօ-
նիթէօր մը պիտի ունենանք :

— Թուոնուզի ապստամբութիւնը վեր-
ջացեր, և իշխանին ապստամբ եղբայրը
բռնուեր է :

ԱՐՑԱՔԻՆ

Միքսիկացիք՝ որ նախագահ մ'ընա-
րելու գրաւած էին, խուարէզի ընտրե-
րն ինչպէս կ'զուշակուէր :

— Ռուսաց Աշխէսանդր կայսրը կիւ-
րաւէ օրը գրքմէն ծամբայ ելեր է Ին-
դիստանի կրթաւու համար :

— Սաւանիոյ իշխանութիւնը, առա-
ջիկայ նոյնմբեր առաջին վեցիտ, արտա-
քոյ կ'ըրդի աղգային ժողով պիտի գո-
մարէ եղեր :

— Ղաշըլիոյ ներքին և արտաքին գոր-
ծոց պաշտօնակայք՝ որ Պիտրից Ղաւր-
լէն կ'աշխատէր քով դացած էին, վերա-
դարձեր են :

— Իտալիոյ լուրերն հակասական են :
Փրորանտէ՝ քաջուած հեռագիրները կիւ-
մացո նեն թէ ապստամբութիւնը հակա-
յաբայլ Ղոստաշտդիմէ • իսկ ընդհակա-
ռակն՝ ռովմայ հեռագիրք ապստամբու-
թիւնը յաղթուած կ'հրատարակեն : Բ-
ռանց այս հակասական լրոց մէկուն հա-
ւանութիւն տալու վերջին դիպաց սպա-
սել հարկ է՝ բացորոշ տեղեկութիւններ
ստանալու համար :

— Սատրիաի պաշտօնական լրագիրք
կ'ըրեն թէ Սպանիոյ մէջ երեւան ելած
ապստամբութիւնը վերջացած է : Վերջին
ապստամբութեան ղեկավարները բռնուեր
կամ խոյս տուեր են, շտաբն Քաղղիոյ
մէջ ապաստաներ, իսկ ոմանք հնազան-
դութիւնը մերժելով դեռ Պալմալոնիայի
լեռները կ'ապաստեն : Բայց այս ապրա-
տամբապետները պղտիկ խմբի մը հրա-
մայելով կարող չեն եղեր թաղու հեղին
բանակաց դիմակալիլ : Հետեալաբար խա-
ղաղութիւնը վերահաստատուած է :
Սահյան ամեն լրագիրք այն պաշտօնա-
կան յայտարարութեան հետեւք չեն
ընծայիր՝ աղքուտակաբ Սատրիա դարձե-
րն, բայց երեւելի ընտանեաց շտաբն
մայրաքաղաքը չեն դառնար խաղաղու-
թիւնը կասկածելի երևնալով իրենց :
Լրագրատետները, որոց գրասենեակին
կառավարութեան հրամանաւ յուլիս 23
ին գոյնուեցան, իրենց գրասենեակաց բան-
լիւրները ընդուներ են, բայց աւաղ որ
նոյն լրագիրները չպիտի կրնան կենդա-
նանալ, ըստ որում իրենց խմբագրաց
շտաբը մահուան դատապարտուած, և
ոմանք աքսորուած են : Սիւս կողմանէ
Պարչիլոնիայէն Սէօղ լրագրոյն գրուա-

Ճիւ համեմատ 200 ազատամիտ միլիոնական կղզիներն արտուրեր են իրենց հայրենիքէն հեռանալով: Եւ թաւ քաղաքացիները որոնք միայն ազատութիւնը սիրելու յանձնաքը դործած են, ողորմելի է տեսնել մայրը որ իւր որդին կիսնդրէ • կիւնը՝ որ իւր ամուսինը կողբայ • և որդիք՝ որ իրենց դժբաղդ ընտանեաց • ամենուսիրելի անգամոց մնաք բարեհաւ կրօնն: Կաւր աչքէ հեռացած էր, կրսէ նամակագիրը • տեսայ մայր մը որ նաւահան գետին վրայ իւր անմեղ որդւն մեկնիլը կողբար:— Սուրբն կյաւելու թէ իրաւունքը յաղթանակել տալու համար զեռ բաւական տարբեր կան, և թէ նոր շարժում մը կրնայ յաջողիլ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կատիպոսիմը այսօր ալ օրագրէս մէկ քանի տող զոհել Մրցեանի խնդրոյն համար: Ի՛նչ որ հրատարակեցինք շարաթօրէն ի վեր, ստոյգ են: Բացառութիւն մը միայն հարկ է մեր գրածներուն ստուգութիւնը կասկածելի չընելու համար: Երեքշաբթի օրը ազգային երկու լրագիրք յիշեալ խնդիրը հրատարակած ատեն աւելցուցած էին թէ Մրցեան Յակոբիկ աղան ռուսաց հիւպատոսարանը բանտարկուած է: Երբարեւ այս բանտարկութիւնը եղած է, բայց անոր զըջան գիրը Պատրիարքարան գալն յառաջ: Ետեւորար այսօր վաղը Յակոբիկ աղան բանտարկութենէ ազատ կըլայ: Եւ ազատութիւնը շարաթ երեկոյ պիտի ըլլար որովհետեւ Ս. Պատրիարքը նոյն օրը ընդունեց զըջայիրը և խոստացաւ ծանուցանել ռուսաց զեւպանատան: Բայց յետոյ այս խոստումը չէ կատարեր և որոշեր է խառն ժողովոյ դուրմարման անուր նպատակ և անոր խորհրդովը շարժիլ:

Ս. Պատրիարք Էօր օրինասիրութիւնը գովելի է: Բայց այս պարագայիս մէջ պարտաւոր էր յիշել թէ երբեմն հարկն լուծանէ զօրէնս: Եւ հետեւորար ինչպէս խոստացած էր զըջայիրն ընդունած ատենը, անմիջապէս իմացունելու էր զեւպանատան: Յակոբիկ աղայի զըջացած ընալը որով թէ՛ զանի և թէ՛ իւր պարագաները մանաւանդ մեծ. Պօղոսիկ աղան շահած կըլլար, որ խնդրոյն կարգադրութեան և Մրցեան գերդաստանին պատուոյն համար բաւական աշխատեցաւ մէկ քանի անգամ Պատրիարքարան գալով և ամին կարեւոր զիջում ընելով:

Անգի հետ շատերը կզարմանան երբ կրկնեն թէ կրօնական իրաւասութեան խնդիր յարուցանելով ազգային Սահմանադրութիւնը վերաքննութեան յանձնող Ս. Պատրիարքը այսպիսի զուտ կրօնական խնդրոյ մը մէջ իբրեւ ազգային եկեղեցւոյ մէկ Երեւակոսկոսը չհաճիր ինքնին պէտք եղած ներողութիւնը տալ զըջման եկող որդւոյ մը համար:

Ս. Երջին տեղեկութեանց նայելով, Մրցեան Յակոբիկ աղան չպիտի կրնայ միայն զըջամը աղատիլ, Ս. Երջին ապօրինաւոր կինը ձգելէն զատ, պիտի պարտաւորի կամ ամսական ռոճիկ մը յատկացունել իւր օրինաւոր ամուսնոյն՝ որ շատ ժամանակէ ի վեր արձակած է եղեր, և կամ զանի դարձեալ ընդունիլ: Օրինաւոր ամուսինը պատեհ առիթ համարելով ներկայ դէպքը, այս անգամ խստիւ բողոք բարձեր է ռուսաց զեւպանատան: Ստոյգ է որ Պատմաճեան Կարապետ աղան ալ ռուսաց հիւպատոսարանը ի գիպահոյ է, իւր աղջկին արգէն ամուսնացեալ մէկու մը իբր ի կնութիւն տալուն համար: Հակառակ օրինաց եկեղեցւոյ:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Ի եղբորս պարհի Պօրսայի լրագիրը յօդօ ածով մը Ռուսիոյ կառավարութեան գանձային վիճակը ձախող ու նեղ հրատարակած ըլլալով, առաջին ազդարարութիւն մը ընդունեալ է: Յիշեալ կառավարութեան այս ընթացքէն կհասկցուի թէ, ընդունած է լրագրաց համար Վաղղիոյ մէջ գործածուած մէկ օրէնքը՝ որ է, լրագրի մը երեք անգամ՝ ազդարարութիւն ընելէն յետոյ երբ լսելի չըլլայ՝ զայն կամ առժամանակեայ կերպով դադարեցունել և կամ բոլորովին խափանել:

— Կարիպալտի բռնութիւնն յետոյ, կապարեայ գրչով Բիֆօրմ անուն լրագրոյն գրեալ է թէ, Ռվ իտալացիք, Կարիպալտի եթէ միանգամայն բանտարկուի, դուք հրապարակեցէ՛ք օգնելով, զանոնք կղերին հարստահարութիւններէն պիտի ազատէք:

— Կըսուի թէ Վաղղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնեայն մօտերս խիստ պատասխան մը պիտի հրատարակէ Բրուսիոյ գըլխաւոր պաշտօնեայ Պ. Պիլմարգի վերջին շրջաբերականին դէմ, յորում կերպով մը Եաղրուած էր Վաղղիոյ կառավարութիւնը:

— Հռոմայ մէջ գտնուող գաղղիական կամաւորաց հրամանատարներուն հրաժարելը ստոյգ չըլլալով, կոլումբոյի որ պապական զօրաց հետ պիտի դիմադրեն ապստամբաց:

— Կկարծուի թէ Կարիպալտի այս անգամ Բրուսիոյ կողմանէ գրգռուած է: Բրուսիա 20 միլիոն ֆրանկ Կարիպալտին տուել է եղեր, որ Հռոմայ վրայ յարձակելով՝ Վաղղիոյ առիթ մը ըլլայ Հռոմ զօրք հանելու, և հետեւեալ խափառ Վաղղիա մէկմէկու հետ թշնամանալ:

— Յունաստանի Վեորգ թագաւորը տակաւին կպահանջէ եղեր որ յսմանեան կառավարութիւնը զԿրետէ Յունաստանի ընծայէ:

— Տանիսարքայի կառավարութիւնը Բրուսիոյ հետ բանակցելէ դադարել է: Երբեզվեկի խնդրոյն համար չկրնալով համաձայնիլ:

— Սուէի ջրանցքին ընկերութեան հանած 100 միլիոն ֆրանկի բաժինները մեծ ընդունելութիւն կգտնեն եղեր:

— Կրետէէն Յունաստան գաղթող կանանց ու տղոց թիւը 30 հազար կհաշուեն: Հելլենացիք շատ գոհ չեն եղեր այս գաղթականութենէն:

— Լիւնքէն Լըօք լրագրոյն գրուած մը կնշանակէ թէ՝ Լոքատի շոգենաւուն Կրետէ բերած պաշարքը ապստամբական յանձնաժողովոյ կողմանէ պահուելով, ստակ ունեցողներուն ծանր գիններով կծախուի: Իսկ ստակ չունեցող խեղճերը անօթի ու ծարաւ կտանջուին եղեր: Հացին օխան մինչև 100 չրուշ, իսկ ծխախոտինը մի չև 90—100 ֆրանկ ծախուել է եղեր:

Մ Ձ Գ

Օրագիրս ձեռքէ ծախուելէ զատ, առ այժմ կգտնուի նաև Մահմուտ փաշա Վաշըգճի խանի քովի գրավածառին խանութը, Մէրճանը Սարգսրեանի և Մահմուտ փաշա Վաշաֆեանի խանութները: Պահէ՛ք գափու՝ Իհիսայի դէմի զբօսարանը: Պէշիկիմաշ՝ ծխավաճառ Պետրոս աղային խանութը: Տակաւին ուրիշ տեղեր ալ պիտի օրոշուին:

Իիայն մեր օրագիրը ծախելու համար 2 աշխատասէր աղոց պէտք ունինք, որոց տասանորդէ զատ օրական մ'ալ պիտի տրուի: Յանձնառու եղողը զմեզ տեսնելու է Վաշըգճի կամ Շամլը խան:

ՏՆՕՐԻՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱՆՃԱՆՆԵՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԴՅԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե. Ե. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ